

สภาพและปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ในเขตจังหวัดพิษณุโลก*

STATES AND PROBLEMS OF SCHOOL LUNCH PROJECT
MANAGEMENT AMONG BASIC EDUCATION INSTITUTES UNDER
THE OFFICE OF PHITSANULOK PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA

ทัศนะ ศรีปัดดา

Tussana sripatta

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Naresuan University, Thailand

E-mail: tatsanas@nu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดพิษณุโลก 2) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดพิษณุโลก เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 266 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 130 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ 130 คน ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการจัดการศึกษา 3 คน และนักวิชาการศึกษาที่รับผิดชอบโครงการ 3 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น มาตรฐาน 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารโครงการอาหารกลางวัน ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาด้านผลผลิต และด้านกระบวนการตามลำดับ 2) ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวัน ได้แก่ 2.1) ด้านปัจจัยนำเข้า มีปัญหาเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอนุมัติงบประมาณให้โรงเรียนล่าช้า โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาคือ ควรโอนเงินอุดหนุนโครงการอาหารกลางวันให้กับกระทรวงศึกษาธิการ

* Received 19 April 2021; Revised 28 April 2021; Accepted 13 May 2021

และถ่ายโอนให้โรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการ 2.2) ด้านกระบวนการ มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา คือ ควรลดจำนวนเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยจัดทำแพลตฟอร์มที่ชัดเจน 2.3) ด้านผลผลิต มีปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนรับประทานอาหารมากทำให้เกิดทุพโภชนาการเด็กอ้วน โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา คือ ควรมีผู้เชี่ยวชาญด้านโภชนาการจากภายนอกโรงเรียน เข้ามาประเมินสุขภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

คำสำคัญ: การบริหารงาน, โครงการอาหารกลางวัน, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

This study aims to 1) explore the school lunch project management of basic education institutes under the Office of Phitsanulok Primary Educational Service Area and 2) identify the problems of school lunch project management and tentative solutions. This survey employed simple random sampling technique to collect data from 266 participants under the Office of Phitsanulok Primary Educational Service Area: 130 school administrators, 130 teachers who were in charge for school lunch project management, three directors of educational promotion sections, and three academic officers who were in charge for school lunch project management. The research tool was a five - point Likert scale questionnaire. The data were analyzed using mean (\bar{x}) and standard deviation (S.D.). The result demonstrated that 1) the school lunch project management was overall operated at high level. Input was the highest operated factor, and output and process factors were respectively ranked. 2) The problems and suggestions were as follows. 2.1) Concerning the input, the budget allocation process by local administrative organizations was slow. The suggested solution was that the budget should be directly transferred from the Ministry of Education to the schools. 2.2) The managing process required many documents. Therefore, the number of related documents should be decreased, and the platform for document submission should not be complicated to complete. 2.3) The output problem was that students ate too much, resulting in obesity. To meet the health standard, health professions and nutritionists should visit the schools and evaluate students' health.

Keywords: Management, School lunch project, Basic education Institution

บทนำ

ด้วยมีพระราชโองการในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ครั้งดำรงพระอิสริยยศสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในพิธีเปิดการประชุมโภชนาการแห่งเอเชีย ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2526 ความตอนหนึ่งว่า

“ ..แม้ประเทศไทยซึ่งได้ชื่อว่าเป็นอู่ข้าวอู่น้ำของเอเชีย ก็ยังมีปัญหาของการขาดแคลนอาหาร ปัญหาทางสุขภาพอนามัย นอกจากนั้น เด็กจำนวนไม่น้อย มีสภาพขาดสารอาหาร เนื่องจากพ่อแม่ไม่ทราบวิธีการเลี้ยงดูที่เหมาะสม ปฏิบัติกันไปตามความเคยชินหรือขนบธรรมเนียมที่ได้รับการสั่งสอนมาชั่วลูกชั่วหลาน แสดงให้เห็นถึงความไม่เข้าใจว่าอาหารและโภชนาการเป็นรากฐานสำคัญของสุขภาพอนามัยตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยชรา...” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544)

เมื่อมนุษย์ทุกคนเกิดมาบนโลกใบนี้ มักจะมีความใฝ่ฝันต้องการให้ตนเองมีชีวิตที่ยืนยาวและมีคุณภาพ โดยคำตอบหนึ่งในเรื่องนี้ คือ การได้รับประทานอาหารปกติที่หลากหลาย และได้สมดุลทั้งปริมาณและคุณภาพ (มูลนิธิคุณแม่สุขภาพ, 2551) ซึ่งเมื่อได้กล่าวถึงอาหารแล้ว ทุกคนก็มักจะคิดถึงสิ่งที่สามารถรับประทานได้ให้มีความอร่อยและสามารถบำบัดความหิวได้ แต่ถ้าหากจะพิจารณาถึงอาหารที่ดีที่สุดให้มีสุขภาพสมบูรณ์และแข็งแรงแล้ว ทุกคนย่อมต้องการได้รับอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ กล่าวคือ ต้องการได้รับประทานอาหารที่ครบทั้ง 5 หมู่ ในปริมาณที่มากเพียงพอที่จะได้รับสารอาหารทุกชนิดครบถ้วน ซึ่งสารอาหารสำคัญที่ร่างกายต้องการดังกล่าวนี้มีอยู่ 6 ประเภท ได้แก่ โปรตีน ไขมัน คาร์โบไฮเดรต วิตามินเกลือแร่ และน้ำ (รุจิรา สัมมะสุต และรัตมี คันธเสวี, 2554) ดังนั้น ทุกคนจึงมีความจำเป็นจะต้องรับประทานอาหารให้ถูกต้องตามหลักโภชนาการที่ดี เพราะหากร่างกายของมนุษย์เราได้รับสารอาหารที่สำคัญ 6 ประเภทดังกล่าว นอกจากจะทำให้ร่างกายสามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ทั้งในด้านของเจริญเติบโต การบำรุง การซ่อมแซมส่วนสึกหรอต่าง ๆ ของร่างกายได้แล้ว ยังจะช่วยทำให้ร่างกายของมนุษย์โดยเฉพาะในวัยเด็กได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกายทางด้านอารมณ์ และทางด้านสังคมและสติปัญญาได้ ในทางกลับกัน หากภาวะโภชนาการไม่ดี ย่อมส่งผลทำให้เกิดผลเสียต่อการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคมและสติปัญญาได้เช่นเดียวกัน

การศึกษานั้นได้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ และการพัฒนาประเทศที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การพัฒนาคนให้มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนมีความสามารถในการเรียนรู้ เพื่อให้มีศักยภาพสูงสุด อันจะเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาชาติที่ยั่งยืน โดยอันดับแรกของการพัฒนาคนคือ การพัฒนาด้านสุขภาพ อนามัย เพราะจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมของเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558) แต่จากผลการวิจัยโครงการสำรวจภาวะโภชนาการและสุขภาพ

เด็กในภูมิภาคอาเซียนหรือ SEANUTS (South East Nutrition Survey) ในระหว่างปี พ.ศ. 2553 - 2554 ของสถาบันโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล (สถาบันวิจัยฟริสแลนด์คัมพิน่า, 2563) พบว่า เด็กไทยขาดสารอาหารที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของร่างกายและสติปัญญา ด้วยเหตุนี้เอง รัฐบาลจึงได้ริเริ่มให้จัดทำโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาขึ้น โดยกำหนดให้มีโครงการอาหารกลางวันเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2495 และให้กรมสามัญศึกษา เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2535 รัฐสภาได้ตราพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2535 (พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา, 2535) ขึ้น โดยสาระสำคัญของกฎหมายดังกล่าว คือ ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา โดยรัฐบาล จัดสรรงบประมาณให้เป็นกองทุน และให้นำดอกผลจากกองทุนไปดำเนินการ ต่อมาในปี พ.ศ. 2544 ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 30 (1) กำหนดให้ดำเนินการโอนภารกิจทำให้บริการสาธารณสุข ที่รัฐดำเนินการอยู่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้เงินอุดหนุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาถ่ายโอนให้กับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จนกระทั่งเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2564 คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเห็นชอบให้ปรับเงินอุดหนุนโครงการอาหารกลางวัน จากเดิมหัวละ 20 บาท/คน/วัน เป็นหัวละ 21 บาท /คน/วัน โดยยังคงให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เป็นผู้โอนเงินให้จังหวัด และจังหวัดให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากนั้นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรต่อให้กับโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันต่อไป ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่สำคัญของโครงการอาหารกลางวันก็คือ การสร้างสุขภาพที่ดีอย่างถาวรให้กับนักเรียนโดยนักเรียนจะต้องรู้จักเลือกบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ ไม่มีปัญหาทางสุขภาพโภชนาการ เพื่อเป็นการพัฒนาคนให้มีศักยภาพ อันเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาชาติที่ยั่งยืนนั่นเอง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดพิษณุโลก เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน นิเทศและติดตามการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และในการบริหารงานโครงการอาหารกลางวัน นั้น จะต้องทำให้นักเรียนทุกคนได้มีคุณค่าทางโภชนาการ มีสุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์ ตลอดจนมีความสามารถในการเรียนรู้และมีศักยภาพสูงสุดในการพัฒนาชาติที่ยั่งยืนตามวัตถุประสงค์ของโครงการอาหารกลางวัน(กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) แต่จากการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของนักเรียนในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2562 ยังพบปัญหาหลายประการ เช่น โรงเรียนได้รับงบประมาณล่าช้าไม่ครบถ้วน (สายพิณ แก้วงามประเสริฐ, 2562) ปัญหาการรับเงินอุดหนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นล่าช้าไม่ทันต่อการเปิดภาคเรียน การจัดซื้อจัดจ้างไม่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบราชการ ไม่มีคณะกรรมการควบคุมดูแล ติดตามตรวจสอบโครงการ ขาดการสอบถามความต้องการของ

นักเรียนในการเลือกอาหาร ฯลฯ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1, 2563) นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณไม่เพียงพอสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก การดำเนินการจัดทำหลักฐานการเบิกจ่ายไม่ครบถ้วน ขาดบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรง หรือไม่สามารถดำเนินโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันได้อย่างต่อเนื่องอีกด้วย (สุเทพ ชิตยวงษ์, 2562)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่อง “สภาพและปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกในเขตจังหวัดพิษณุโลก” โดยนำแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ (System Theory) (จันทรานี สงวนนาม, 2553) มาใช้ในการวิจัย และนำข้อมูลที่ได้รับตลอดจนข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลทำให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey theory) โดยผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

ขอบเขตของการวิจัย

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** การวิจัยสภาพและปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกในครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพและปัญหา ตลอดจนข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เฉพาะสถานศึกษาที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สนับสนุนให้จัดทำอาหารกลางวันให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันตามหลักโภชนาการเท่านั้น

2. ขอบเขตด้านประชากร

2.1 ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 400 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน จำนวน 400 คน ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา จำนวน 3 คน และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3 คน รวมทั้งหมด จำนวน 806 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 130 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน จำนวน 130 คน ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา จำนวน 3 คน และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3 คน รวมทั้งหมด จำนวน 266 คน ซึ่งการได้มาโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการจับฉลากตามระดับของตำแหน่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการผลิต (process) และด้านผลผลิต (output) ลักษณะแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการผลิต (process) และด้านผลผลิต (output)

3.1 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ มีลำดับขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

3.1.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามตามองค์ประกอบและตัวชี้วัดนำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถามตามกรอบเนื้อหา และเสนอร่างแบบสอบถามต่อผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมของเนื้อหา และนำการตรวจของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ความสอดคล้องแบบ Index of Congruence (IOC) หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามเป็นรายชื่อ โดยพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.60 พบว่า ดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 - 1.00

3.1.2 ปรับปรุงแบบสอบถามตามองค์ประกอบและตัวชี้วัดตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจัดพิมพ์

3.1.3 นำแบบสอบถามที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (try - out) เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามกับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา และนักวิชาการที่รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ร้อยละ 86

3.1.4 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

การจัดเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

4.1.1 ขอนหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในสังกัดสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

4.1.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือที่ได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวันที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม โดยส่งทางไปรษณีย์ไปยังสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก และขอให้สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก ส่งแบบสอบถามกลับคืนมายังผู้วิจัย ณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

4.1.3 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบจำนวนแบบสอบถาม ตลอดจนความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 266 ฉบับ ได้รับฉบับที่สมบูรณ์กลับคืนมาจำนวน 206 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 77.44

การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและนำเสนอสถิติพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังต่อไปนี้

5.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามรายการ (Check List) ได้แก่ ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ในการแจกแจงความถี่ (f) และค่าร้อยละ (%)

5.1.2 การวิเคราะห์สภาพการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการจัดการศึกษา และนักวิชาการศึกษาที่รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) และนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

5.2 การวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการจัดการศึกษา และนักวิชาการศึกษาที่รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดพิษณุโลก เป็นคำถามปลายเปิด โดยการหาค่าความถี่ในการตอบแบบสอบถาม มาสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลประมวลเสนอเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามในการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตจังหวัดพิษณุโลก

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหารสถานศึกษา	95	46.12
ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน	105	50.97

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการจัดการศึกษา	3	1.46
นักวิชาการศึกษาที่รับผิดชอบโครงการ	3	1.46
รวม	206	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดพิษณุโลก ส่วนใหญ่เป็นตำแหน่งครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันมากที่สุด จำนวน 105 คน รองลงมา คือ ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 95 คน ถัดมาเป็นตำแหน่งนักวิชาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวัน จำนวน 3 คน และตำแหน่งผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการจัดการศึกษา จำนวน 3 คน

1. สภาพการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งจะมีทั้งหมด 3 ด้าน โดยแต่ละด้าน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการศึกษาระดับสภาพการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดพิษณุโลก

ลำดับที่	รายการ	(n = 206)		ระดับการปฏิบัติ	อันดับที่
		\bar{x}	S.D.		
1.	ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)	4.54	1.05	มากที่สุด	1
2.	ด้านกระบวนการ (Process)	4.48	0.62	มาก	3
3.	ด้านผลผลิต (Output)	4.52	0.64	มากที่สุด	2
	รวม	4.51	0.77	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตจังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดโดยด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านผลผลิต (output) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และถัดมา คือ ด้านกระบวนการ (Process) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากตามลำดับ และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละรายด้าน พบว่า 1) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ โรงเรียนมีคณะกรรมการผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน รองลงมาคือ มีการเขียนโครงการอาหารกลางวันเพื่อขอรับทุนอุดหนุนโรงเรียนได้ระบุวัตถุประสงค์หลักการความจำเป็น จำนวนงบประมาณ และจำนวนนักเรียนไว้ชัดเจนในโครงการ โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด แต่มีข้อที่มีการปฏิบัติน้อยสุด คือ ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีการจัดแหล่งงบประมาณสนับสนุนและมีนักปราชญ์

ภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อช่วยร่วมมือในการดำเนินโครงการ 2) ด้านกระบวนการ (process) ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ได้มีการวางแผน กำหนดเมนูอาหารกลางวัน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือมีการกำหนดปฏิทินปฏิบัติกิจกรรมและครูผู้รับผิดชอบการดำเนินโครงการฯ โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด แต่มีการปฏิบัติน้อยสุด คือ การประชุมคณะทำงาน ตัวแทนนักเรียนเพื่อสำรวจและจัดทำเมนูอาหารกลางวัน โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3) ด้านผลผลิต (output) ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยนักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันเพียงพอดตามหลักโภชนาการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ นักเรียนมีสุขภาพร่างกายโดยรวมมีสุขภาพแข็งแรง โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด แต่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยสุด คือนักเรียนมีภาวะทุพโภชนาการลดลง

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดพิษณุโลก พบว่า

2.1 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

มีปัญหาเกี่ยวกับทางด้านงบประมาณไม่เพียงพอกับสภาพเศรษฐกิจ และสถานที่ประกอบอาหารและรับประทานอาหารยังไม่ถูกสุขอนามัย รวมทั้งขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญเกี่ยวกับภาวะโภชนาการ

ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ ควรมีการจัดสรรเงินอุดหนุนโครงการให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ และควรจัดให้มีการแก้ไขระเบียบให้สามารถนำเงินที่เหลือจ่ายคืนมาเป็นเงินสะสมของโรงเรียนหรือโรงเรียนสามารถนำไปใช้จ่ายในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ประกอบอาหารได้ ทางด้านสถานที่ ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการก่อสร้างสถานที่ประกอบอาหารและรับประทานอาหารของนักเรียนที่ถูกสุขอนามัย นอกจากนี้ ควรให้โรงเรียนสามารถจ้างแม่ครัวมาประจำโรงเรียนได้ หรือควรมีจิตอาสาเข้ามาช่วยในการทำอาหารให้กับนักเรียน

2.2 ด้านกระบวนการ (process)

มีปัญหาเกี่ยวกับเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวัน มีจำนวนมาก และยังมีการบูรณาการโครงการอาหารกลางวันกับสาระการเรียนรู้ทุกสาระที่ไม่ครอบคลุม และปัญหาการนิเทศยังไม่มีคำตอบเนื่อง และไม่ปฏิบัติตามปฏิทินที่กำหนด

ข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุง คือ ควรลดจำนวนเอกสารลง และจัดให้มี Platform ที่แน่นอน ชัดเจนและไม่ยุ่งยาก ควรบูรณาการโครงการอาหารกลางวันกับสาระการเรียนรู้ที่ยังไม่ครอบคลุม และควรมีการนิเทศตามปฏิทินที่กำหนด ทั้งนี้ ควรนำผลการนิเทศไปรายงานในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในปีถัดไป

2.3 ด้านผลผลิต (output)

มีปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนรับประทานอาหารมากเกินไป จนทำให้เกิดทุพโภชนาการเด็กอ้วน และมีน้ำหนักเกินเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด นักเรียนบางส่วนรับประทานอาหารตามใจตัวเองทั้งที่ทราบว่าไม่เกิดประโยชน์ต่อสุขภาพและเมื่อนักเรียนอยู่บ้าน ทางครอบครัวไม่ได้ส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนบริโภคอาหารที่ถูกสุขอนามัย ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ ควรมีผู้เชี่ยวชาญด้านโภชนาการภายนอกโรงเรียนเข้ามาประเมินสุขภาพนักเรียนเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด และควรปลูกฝังค่านิยมการรับประทานอาหารเช้าที่เป็นประโยชน์ของเด็กนักเรียน รวมทั้งโรงเรียนกับผู้ปกครอง ควรมีการร่วมมือกันในการติดตามสอดส่องพฤติกรรมรับประทานอาหารเช้าของเด็กนักเรียนอยู่เสมอ

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดพิษณุโลก พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเพราะลักษณะของโครงการอาหารกลางวันนั้น เป็นโครงการของรัฐบาล ซึ่งเป็นประโยชน์สาธารณะ(Public Interest) และเป็นบริการสาธารณะทางสังคม (Social public service) ที่รัฐจะต้องจัดทำเองหรืออำนวยความสะดวกเพื่อสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่ (มานิตย์ จุมปา, 2554) โดยโครงการดังกล่าวนี้ มีจุดมุ่งหมายสำคัญที่ต้องการให้นักเรียนได้มีสุขภาพ พลานามัยที่ดี นักเรียนได้รับประทานอาหารตามหลักโภชนาการ และไม่ได้มีการแสวงหากำไร โดยเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้การบริหารงานโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ คือ องค์กรฝ่ายปกครอง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และนโยบายของรัฐบาลดังกล่าวไปสู่ภาคปฏิบัติตามวัตถุประสงค์มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2535 โดยปฏิบัติตามคู่มือการดำเนินงานกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนที่กำหนดไว้ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้การบริหารงานโครงการอาหารกลางวันเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อีกทั้งยังมีการศึกษาเรื่องการประเมินโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนกลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษาโคกขมิ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดเลย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การประเมินโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนด้านสภาพแวดล้อม พบปัญหาด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต มีการปฏิบัติและความเหมาะสม อยู่ในระดับมากทุกด้าน (นิรมล ละสูงเนิน, 2556) อย่างไรก็ตาม เมื่อนำมาพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า

1.1 ด้านปัจจัย (Input) ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการปฏิบัติมากที่สุดคือ โรงเรียนมีคณะกรรมการผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน แต่มีการปฏิบัติอยู่ในน้อยสุด คือ ครูรับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันมีการจัดหาแหล่งงบประมาณ

สนับสนุน และมีนักปราชญ์ ภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อช่วยร่วมมือในการดำเนินโครงการ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในการจัดหางบประมาณเพิ่มเป็นการเพิ่มภาระให้กับครูผู้รับผิดชอบโครงการ เนื่องจากครูนอกจากมีภาระงานสอนเป็นหลักแล้ว ยังได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันอีก ดังนั้น หากยังจะต้องเพิ่มภาระให้ครูเป็นผู้จัดหาแหล่ง งบประมาณอื่นที่มาสับสนุนโครงการอาหารกลางวันด้วยแล้วก็จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ ของครูขาดประสิทธิผลได้ ดังนั้น จึงทำให้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยสุด และมีการศึกษาเรื่อง การบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ด้านงบประมาณข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือโรงเรียนมีการจัดหางบประมาณ มาเพิ่มเติมหรือทดแทนส่วนที่หมดไป (ณัฐวรรณ ตรวจนอก, 2557)

1.2 ด้านกระบวนการ (process) ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันได้มีการวางแผนกำหนด เมนูอาหารกลางวัน โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด แต่การประชุมคณะทำงาน ตัวแทน นักเรียน เพื่อสำรวจและจัดทำเมนูอาหารกลางวัน และมีการบูรณาการโครงการอาหารกลางวัน กับกิจกรรมการสอนเข้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยสุด ทั้งนี้ อาจเป็น เพราะวัน เวลาในการประชุม ตรงกับวันที่ตัวแทนนักเรียนต้องเข้าชั้นเรียนจึงไม่สะดวกที่จะมา ประชุม รวมทั้ง หากจำเป็นต้องใช้เวลาในการประชุมมาก ยิ่งจะทำให้เป็นปัญหาและอุปสรรค ในการเข้าประชุมของตัวแทนนักเรียน ทำให้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยสุด นอกจากนี้ การบูร ณาการโครงการอาหารกลางวันกับกิจกรรมการสอนเข้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีการปฏิบัติอยู่ใน ระดับน้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะยังมีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ สถานที่ขาดวัสดุอุปกรณ์ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านโภชนาการ จึงไม่สามารถบูรณาการกับกิจกรรมการ ทางด้านสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ไม่ครบคลุมได้ นอกจากนี้ การศึกษาเรื่อง รูปแบบการ ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 : กรณีศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่ประสบ ความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันนั้น มีกิจกรรมการดำเนินงานเหมือนกัน คือ นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันและมีการบูรณาการกิจกรรมการ เรียนการสอน (อุดมสิน อุสาหทรัพย์, 2553)

1.3 ด้านผลผลิต (Output) โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันเพียงพอตามหลัก โภชนาการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด แต่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยสุด คือนักเรียนมี ภาวะทุพโภชนาการลดลง ซึ่งแสดงถึงนักเรียนยังมีภาวะทุพโภชนาการ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ นักเรียนบริโภคอาหารและได้รับสารอาหารที่ไม่เหมาะสมทั้งปริมาณ และชนิดอาหารโดยเฉพาะ แป้ง น้ำตาล และไขมันมากเกินไป ประกอบกับนักเรียนยังออกกำลังกายน้อย จึงส่งผลทำให้ ร่างกายของนักเรียนมีภาวะอ้วน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดพิษณุโลก พบว่า

2.1 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มีปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ประกอบอาหารและรับประทานอาหารยังไม่ถูกสุขอนามัย ตลอดจนยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญทางด้านโภชนาการ โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการก่อสร้างสถานที่ประกอบอาหารและรับประทานอาหารของนักเรียนที่ถูกสุขอนามัย และควรให้โรงเรียนสามารถจ้างแม่ครัวมาประจำโรงเรียนได้

2.2 ด้านกระบวนการ(process) มีปัญหาเกี่ยวกับเอกสารเกี่ยวกับการบูรณาการโครงการอาหารกลางวันกับสาระการเรียนรู้ทุกสาระยังไม่ครอบคลุม และการนิเทศยังไม่มี ความต่อเนื่องและไม่เป็นไปตามปฏิทินที่กำหนด โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ ควรบูรณาการโครงการอาหารกลางวันกับสาระการเรียนรู้ให้ครอบคลุม และควรมีการนิเทศตามปฏิทินที่กำหนด ทั้งนี้ ควรนำผลการนิเทศไปรายงานในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินโครงการเพื่อปรับปรุงแก้ไขและนำไปใช้ในปัดไป นอกจากนี้การศึกษาเรื่องการบริหารโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า มีแนวทางในการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันด้านนิเทศและการประเมินผลโครงการ โรงเรียนควรกำหนดรูปแบบการนิเทศและประเมินผลโครงการอาหารกลางวันให้ชัดเจนในระยะเวลา ความสม่ำเสมอและ ผู้รับผิดชอบในการนิเทศและการประเมินผลโครงการให้ชัดเจน และนำผลการนิเทศและการประเมินผลโครงการมาปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (ชนก แสนดิยศ , 2551)

2.3 ด้านผลผลิต(output) มีปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนบางส่วนรับประทานอาหารตามใจตัวเองทั้งที่ทราบว่าไม่เกิดประโยชน์ต่อสุขภาพ และเมื่อนักเรียนอยู่บ้านครอบครัวก็ไม่ได้ส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนบริโภคอาหารที่ถูกสุขอนามัย โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ ควรมีผู้เชี่ยวชาญด้านโภชนาการจากภายนอกโรงเรียน เข้ามาประเมินสุขภาพนักเรียนเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด และควรมีการปลูกฝังค่านิยมในการรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ของเด็กนักเรียน นอกจากนี้ โรงเรียนและผู้ปกครอง ควรร่วมมือกันในการติดตามสอดส่องพฤติกรรมในการรับประทานอาหารของเด็กนักเรียนให้สม่ำเสมอ อีกทั้งยังมีการศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนกลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษาโคกขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า มีข้อเสนอแนะแนวทางควรประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนได้ทราบข้อมูลโดยเปรียบเทียบให้เห็นผลดี ในการรับประทานอาหารกลางวันตามโครงการอาหาร

กลางวัน โดยเน้นเรื่องคุณภาพอาหารทางโภชนาการ การประหยัด ความสะดวกสบาย ตลอดจนถึงระเบียบวินัยและมารยาทในการรับประทานอาหาร (นิรมล ละสูงเนิน, 2556)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยสภาพและปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตจังหวัดพิษณุโลก พบว่า 1) ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านผลผลิต (output) และถัดมาด้านกระบวนการ (process) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากตามลำดับ 2) ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตจังหวัดพิษณุโลก พบว่า 1) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มีปัญหาทางด้านงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ และปัญหาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอนุมัติงบประมาณให้โรงเรียนล่าช้า ส่งผลทำให้โรงเรียนส่งเงินงบประมาณที่เหลือคืนไม่เป็นไปตามกรอบเวลาที่กำหนด โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ ควรมีการจัดสรรทุนอุดหนุนโครงการอาหารกลางวันให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ และควรโอนงบประมาณให้กับกระทรวงศึกษาธิการ และถ่ายโอนให้โรงเรียนดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ ควรจัดโอนงบประมาณให้เป็นไปตามตารางที่กำหนด 2) ด้านกระบวนการ (process) มีปัญหาเกี่ยวกับเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวันมีจำนวนมาก โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา คือควรลดจำนวนเอกสารที่เกี่ยวข้องลง โดยจัดให้มี Platform ที่แน่นอนชัดเจนและไม่ยุ่งยาก 3) ด้านผลผลิต (output) มีปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนรับประทานอาหารเช้ามากเกินไปจนทำให้เกิดภาวะทุพโภชนาการ (malnutrition) โดยข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข คือควรมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านโภชนาการจากภายนอกโรงเรียน เข้ามาประเมินสุขภาพของนักเรียนเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเลือกตอบและแบบปลายเปิด อาจส่งผลทำให้ผู้ที่ให้ข้อมูลเกิดความขัดแย้งในทางความคิด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้มีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปว่า เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ควรเป็นแบบสอบถามเลือกตอบสภาพและปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวัน และควรทำการศึกษาโดยเจาะลึกลงไปในระดับโรงเรียน รวมทั้งควรจัดให้มีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารโครงการอาหารกลางวันด้วย นอกจากนี้ ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ ขนาดของโรงเรียน เพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลที่มีรายละเอียดโดยเฉพาะประเด็นปัญหาการจัดสรรงบประมาณต่อรายหัวของเด็กนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก อันจะเกิดประโยชน์ต่อการการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประเทศชาติโดยรวม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). กองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2558). คู่มือการจัดการอาหารกลางวันนักเรียนตามมาตรฐานโภชนาการ สุขาภิบาลอาหารและอาหารปลอดภัยสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2553). ทฤษฎีและแนวทางการปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. นนทบุรี: บั๊ค พอยท์.
- ชนก แสนดิยศ. (2551). การบริหารโครงการอาหารกลางวันของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา . มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ณัฐวรรณ ตรวจนอก. (2557). การบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- นิรมล ละสูงเนิน. (2556). การประเมินโครงการอาหารกลางวันโรงเรียนกลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษาโคกขมิ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จังหวัดเลย. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา. (2535). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 42 หน้า 50 - 58. 8 เมษายน 2536.
- มานิตย์ จุมปา. (2554). คำอธิบายกฎหมายปกครอง เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มูลนิธิคุณแม่สุภาพ. (2551). กินเพื่อสุขภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิคุณแม่สุภาพ.
- รุจิรา สัมมะสุต และรัศมี คันธเสวี. (2554). เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา อาหารบำบัดโรค หน่วยที่ 1 - 7 สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (พิมพ์ครั้งที่ 16). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สถาบันวิจัยฟรีสแลนด์คัมพินา. (2563). โพรโมสต์วิจัยโภชนาการเด็กไทย หนุนรัฐใช้ข้อมูลพัฒนาประเทศ. เรียกใช้เมื่อ 10 เมษายน 2564, จาก <https://www.prachachat.net/csr-hr/news-550270>

- สายพิน แก้วงามประเสริฐ. (2562). ปัญหาอาหารกลางวันและนมโรงเรียน. เรียกใช้เมื่อ 6 ตุลาคม 2563 จาก <https://www.mathichon.co.th/article/news>.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. (2563). รายงานผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. จังหวัดพิษณุโลก: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1.
- สุเทพ ชิตยวงษ์. (2562). สรุปผลโครงการอาหารกลางวัน ปี 2562. เรียกใช้เมื่อ 10 เมษายน 2564 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/8419695>
- อุดมสิน อูสาทรัพย์. (2553). รูปแบบการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (3rd ed.). New York: Harper & Collins.